

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

111. An si Nuntius iniuste non tradfat absenti rem donatam, teneatur duplici restitutioni, donatario, & hæredibus donantis? Et quid in prædicto casu, si donatio facta erat Ecclesiae, vel piæ causæ? ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

illam nunciet promissario, promissio est invalida; secus de procuratore, cuius omnia acta ante notitiam reuocationis sunt valida. *Primum* constat *l. si verò, si mandauero, ff. mandati*, ubi dicitur extingui mandatum mutata voluntate mandantis. *Secundum* colligitur ex *l. si mandassem, cod. tit.* Si mandassem tibi, inquit, vt fundum emereres, postea scripsissem ne emereres, tu antequam scias me vetuisse, emisisses, mandati tibi obligatus ero. Ratio discriminis est, quia nuncius non aliam potestatem à mittente accipit, quam deferendi ipsius voluntatem ei, ad quem mittitur; ergo ea reuocata cessat eius officium. Contra verò procurator accipit potestatem transgredi negotii principalis agentis: proinde quandiu ipsi non innotescit reuelatio principalis agentis, potestatem retinet transferendi aliquid ius, saltem imperfectum, & ad rem in promissarium.

4. Ceterum *notandum* ex Molina *disp. 264*, vt donatio valida sit, requirit, vt consensus promittentis, aut per aliquem ab ipso promittente destinatum insinuetur promissario: alioqui si per alium à promittente non destinatum ipsius consensus promissario insinuetur, non erit valida donatio. Sicut nec erit valida donatio, si donatarius suum consensum significet alteri, quam nuncio ab ipso donatore constituto, vt enim duorum consensus in pactum coalescant, debent mutuo sibi correspondere, vt ex ipsa definitione pacti colligitur: est enim, vt illud definit Vlpianus *l. 3, ff. de pollicit.* duorum consensus atque conuentio.

RESOL. CXI.

An si nuncius iniuste non tradat absentem rem donatam, teneatur ad duplicem restitutionem, donatario, & heredibus donantis?

Et quid in predicto casu, si donatio facta erat Ecclesie, vel pia causa? Ex part. 8. tit. 6. Ref. 94.

Sup. hoc in tom. 8. ref. 17.

§. 1. **C**asus est curiosus: Et affirmatiue respondet Amic. in *Curs. Theol. t. 5. c. 18. sect. 4. n. 5*. Faust. in *Spec. Confess. disp. 29. q. 42*. Trullench in *Decal. 10. 2. lib. 7. c. 17. dub. 4. n. 4*. vbi sic ait. Hinc sequitur, si culpa nuncij donatio non fuerit ante mortem donantis facta, teneri nuncium ad duplicem restitutionem: nam heredibus defuncti teneri ratione rei, quæ tunc illorum est donatario verò ratione damni, quod eius culpa contraxit, vt notat Molina *disp. 263*. Posito enim tali mandato, tenebatur nuncius lege iustitia adhibere diligentiam, & mandatum ex mente mandantis in commodum donatarij implere. Ita ille. Et antequam Villalobos, in *sum. 10. 2. r. 20. diff. 3. n. 8*, sic asserens: [Si succedisse que muriesse la persona a quien se haze la donacion antes de acceptarla, en tal caso, como el heredero representa la persona del difunto, podrala acceptar por el, que ya estaua perfecta, y valida de parte del que la hizo, segun mas probable sentencia, que tienen Couarruias, y otros que sigue Sanchez.

2. Mas si succedisse caso, que auiedo embiado con el mensajero lo que auia de dar a Pedro, y el lo hurtò, y entre tanto se murio el que le embiava, estará obligado el mensajero a restituyla dos vezes. La vna, a los herederos del difunto, porque era suyo. Y la otra, a quien se haueria de dar, porque damnificò en esto.] Hoc etiam docuit Molina *tom. 2. disp. 263*.

3. Sed non deseram hic adnotare in parte dissentire ab his Doctoribus Layman *lib. 4. tit. 4. c. 1. n. 6*, vbi ita ait. Si nuncius destinatus a donatore rem iniuste detinens, vel absumentis, suo tempore non tradat donatario atque interea moriatur donator, ad duplicem restitutionem nuncium obligari: *nam* heredibus faciendam, quia mandatum morte mandantis expirauit; *alteram* verò donatario, quia nuncius iniusta causa fuit, cur ille

donatam rem non acquisierit. Ego fateor, hanc posteriorem partem simpliciter veram esse; ad priorem autem restitutionem nuncium non obligarem ante iudicis condemnationem. Sic ille.

4. Sed non est discedendum à prima sententia, si tamen donatio non sit facta Ecclesie. Et ideò Naldus in *sum. v. Donatio, n. 20*, sic ait. Donandam pecuniam amico suo mittens, aut tradens famulo, qui eam illi deferat, si is distulit iniuste eam perferre, & interim donator decedat, tenetur restituere pecuniam heredibus defuncti donatoris, quia mandatum fuerat morte reuocatum, & insuper tantumdem tenetur restituere donatario, quem iniuste dicta pecunia malitiosè priuauit; falleret hoc, si esset mandatum ad pias causas, quod morte non reuocatur, & ideò ad eandem causas pias adhuc pertinere. Ita ille, cui adde Molinam *t. 2. disp. 23. 8. n. 7*.

RESOL. CXII.

An post mortem donatoris possit donatio acceptari? Et quid, si donatio facta sit in fauorem pie cause? Ex p. 8. tit. 6. Ref. 95.

§. 1. **R**espondet Faustus in *Spec. Confess. disp. 19. q. 41*. Trullench in *Decalog. 1. 2. lib. 7. c. 17. dub. 4. n. 6*, quòd quando donatio ante mortem facta est ex parte donatoris, & missa est epistola, vel nuncius, qui illam absentem insinuet, vel tradat, si cõtingat donatorem mori ante nuncij insinuationem acceptari non posse. Docent Sanchez *lib. 1. de mar. disp. 6. n. 5*, & alij, verius esse illà adhuc acceptari posse: nam ex parte donatoris fuit valida, *l. nec ambigi, C. de don.* & manet virtute impressa literis, vel nuncio, vt donatarium transeat. Deinde, quia gratia non expirat morte concedentis, *c. si super gratiam, de offic. deleg. in 6.* & non est, proprie loquendo mandatum (vt quidam putant) quod expirat morte mandantis. Quòd si donatio ante mortem donatoris non est facta ex parte ipsius, sed solum mandata fieri, vt si re per nuncium mitti, vel per procuratorè cum mandato, vt suo nomine det absentem, si tunc donator ante acceptationem moriatur, non valet acceptatio, quia non fuit facta donatio, sed tantum mandatum donandi; mandatum autem sola morte mandantis expirat. At si mandatum fuit factum in fauorem pie cause, morte mandantis non expirat, ita enim præsumendum est de intentione mandantis, vt bene Couarr. *lib. 1. var. c. 1. q. m. 16*. Et omnia supradicta docet etiam Villalobos in *sum. 2. r. 20. diff. 3. n. 8*. & Lessius *lib. 2. c. 8. dub. 6. n. 46*.

2. Probatur hæc opinio, *Primo*, quia donatio hæc ex parte donantis valida, & perfecta est, licet ab eo reuocabilis, sicuti colligitur ex *l. nec ambigi, C. de don. secundo*, si gratia expedita sit ex parte cõcedentis, licet is moriatur antequam ad executionem processum est, tamen executor nihilominus exequi debet: donatio autem est genus quoddam gratiæ; ergo si nuncius destinatus non cum mandato donandi, sed vt merus executor, & traditor rei donatæ, id etiã post donantis mortem exequi poterit. *Tertio*, si in ipso casu donatarius moriatur antequam donationem acceptet, hæredes illius acceptare possunt, quod signum est, donatarij, cui ipsi succedunt, ius in re donata acquisiuisse, etiam ante acceptationem.

3. Sed contrariam sententiam tradit Laym. *lib. 4. r. 4. c. 1. n. 6*. Molina *10. 2. disp. 263 §. in iura hactenus*, & habetur in *2. §. de don. Sed* si quis donaturus mihi pecuniam, dederit alicui, vt ad me perferret, & ante mortuus erit quam ad me perferat, non fieri pecuniam dominij mei, cõstat. Quod verum est, vt ait gloss. *v. Dominij*, quamuis mihi dicta pecuniam postea tradat, consentit *l. absentis, ff. cod. Secundo*, probatur ratione: nam vel donatarius in hoc casu habet ret ius acceptandi donatione ex vi pacti seu donationis, vel ex vi mandati. *Primum* dici nõ potest, quia omne pactum requirit duorum consensum in idè

ante